

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 15.

V Ljubljani, 1. avgusta 1886. l.

XXVI. leto.

Vzgled in duh časa.

Posnemanje dejanj, navad in besed drugih je občno razvito. Tudi izobraženi in odraščeni ljudje se ne morejo popolnem rešiti tega nagiba. Tem krepkejšo se razodeva to posnemanje pri otrocih, kajti njih duševne sile se še le razvijajo pod vplivom izobražene starosti. Zato treba mladini kazati vedno le pravo lice dejanj in besed. Sploh je vzgled zelo važno sredstvo za razvoj npravstvenosti in značajnosti, ker kaže gojencu, kaj naj dela, kako naj dela in v obče, da naj kaj stori.

Pred vsem treba zavračati slabe vzglede, da se mladina na njih ne navzame kvarljivih lastnosti. Taki slabi vzgledi imajo svoj izvor v osobah ali v okolnostih, v katerih živimo. Pa tudi duh časa s svojimi navadami in napravami mogočno vpliva na npravstveni razvoj mladine. Vender se ta duh časa ne razumeva vedno in povsod jednako. Pravo za pravo ni duh časa drugega nego vsota namer, ki se izražujejo v nekaterih merodajalnih družinah. Zli duh časa še ni sam na sebi toliko kvarljiv, da bi ga že kot tacega zametovali, vsaj se vender tudi mi v njem vzgojamo; otrok pa se mora tako vzgojiti, da postane proizvod svojega časa. Sicer se tega duha bojimo, ker more na sploh pokvariti marsikako vzgojujoče sredstvo; a bodi duh časa še tako pokvarjen, vender se more njegovih nedostatkov najlažje ogibati oni, kdor ima priliko, da izpoznavlja vsakojake ljudi in kdor se seznani z raznoterimi okolnostimi in razmerami. Najslabše se v tem pogledu godi onemu, ki išče in najde ves svoj svet le v enem društvenem odnošaji, le v enem določenem krogu ljudi. Izpoznavanje samo nekaj praktičnih teženj in le malo značajev človeka ne osposobi, da bi mogel razločevati slabo od dobrega ter se po zadnjem ravnati. Gojenec se mora v različne odnošaje še le užitiviti, mora jih razumevati in prav presojevati. Ozek družbinski krog stori, da zli duh časa v resnici slabo vpliva na otroka. Ako bi hoteli pomanjkanje mnogostranskega pojmovanja dejanjskega življenja nadomeščati le z čitanjem, kar se tolikokrat priporoča, ustvarjali bi v domišljiji mladencevi in dekličini umeten svet, ki v najboljših slučajih goljufa. Čud postane mrzla za vzvišenejšo pojmo življenja. Predno bi jedino le takovo čitanje koristilo, moral bi gojenec prej znati razne opise prav presojevati; to presojevanje pa izvira iz sestavbe onih utisov, ki so posledek tega, kar se istinito vidi in doživlja. V nedostatku tega je iskati glavni uzrok, zakaj so vzgojni poskusi tako slabi. Kdor je navajen le umišljeno stanje razumevati, ta sočustvuje le z umišljenimi ljudmi, kakeršni se nam predočujejo n. pr. v večini spisov za mladino. Takov človek zadene pri prvem dotiku z istinitim življenjem ob nasprotja s svojo domišljijo. Za pravo bol svojega sobrata mu ne preostaja solz, kajti izlil jih je pri čitanji sentimentalnih spisov. Zato ne velja otroke zaklepati v ozki

krog iz strahu pred hudobnim vzgledom. Naopako bi se moglo reči, da je ta vpliv vzgleda učinek ravno onega zoževanja življenskega kroga. Najprej se dadó zapeljati oni odraščeni otroci, katerim vzgojitelj ni dovoljeval, da bi se bili samostojno razvijali. Pač ne moremo trditi, da bi vsaka nenravstvenost otroka pokvarila; tam, kjer se prikazuje brez lepotičja, obuja v njem gnjus, kakor Špartancem pijani helot; kjer pa ipak le mika k posnemanju, stori le, da se pokvari ona notranja pokvarjenost, ki je že prej v njem pognala kali; v tem slučaju se more takov pokvarjenec tem lažje ozdraviti. Istinitost vzgleda je v ravnem razmerji z vrednostjo osob, ki dajó vzgled. Koliko pa kdo veljá v očeh gojenca, to je zavisno večjidel od vzgojitelja. Da se pomanjša nevarni vzgled določenih osob, pokazati in dokazati se ima gojencu njih nevrednost; tudi se more lastna gojenčeva vrednost povzdigovati nad one izprijene značaje. Zadnje je sploh boljše od prvega. Najuspešnejše pa je, ako je vzgojitelj sam gojencu kazalo, po katerem le ta meri lastno in tujo veličino.

Najnevarnejši vzgled je domači; in to v mnogih obzirih. Posebno kvarljivo je ono mehkužno in nestalno čustvovanje, ono govoričenje in besedovanje o tem, kar bi in ne bi, oni popačeni egojizem, ki smatra samega sebe za Boga, ono dogovorno polovičarstvo, ki se opijani z besedami in ki najde, da je neresnična krepost neuljudna. Te pogibljne domače vzgoje se je težko ogibati, mnogo težje, nego pa odvrčati vpliv tujih nenravstvenih vzgledov. To doseči more le oni vzgojitelj, ki priklene k sebi gojenca z ljubeznijo, s svojo uvidnostjo, z mirnim vzvišenim mišljenjem in z moško odločnostjo svoje volje. Prizadevati si mora, da utemelji v gojenci intelektualno in moralno moč z resnejšim znanstvenim teženjem, z obrazovanjem praktičnega sôda, z duševnim zanimanjem za vse, kar je človeškega, z ogledovanjem pozitivnih in negativnih človeških veličin v zdajnosti in preteklosti ter z ostrim opazovanjem in okoriščevanjem njih odseva na srce gojenčeve. Taka vzgoja bode odvzela bližnji okolici otroka ves kvarljiv vpliv. Potem se nam ne bode bati, da bi duh časa škodoval najvažnejšim čutilom človeškega srca. Vse, kar bode vplivalo na gojenca, izpremenilo se bode v dobrodejno sredstvo npravstveno delujoče vzgoje. To pa se godí le pod vodstvom modrega in dobro vzgojenega vzgojitelja.

Fr. Gabršek.

Knjiga Slovénka

v

XIX. veku.

Matija Vertovec (1784—1851) kdo je bil in kaj je spisal slovénski, to je povedano v Jezičniku XVI. l. 1878 (str. 60—71), in **Mihael Verne** (1797—1861) v tem istem letniku (str. 72—83).

Jožef Poklukar r. 16. apr. 1791 v Gorjah, posvečen 1816, škofov kapelan, učenik npravne v Gorici in Celovcu, potem profesor duhovnega pastirstva v Ljubljani, kanonik, u. 7. marc. 1866. — Spisal je a) Duhovno Pastirstvo, katero je bil pričel slovénski zlagati Juri Zupan (r. 2. apr. 1784 v Zaspah, mašnik 1807, profesor in ravnatelj semeniški, korar, u. 10. nov. 1857 v Ljubljani), po katerem se je mnogo let učilo, katero je pa — v lastnih oblikah in izrazih — ostalo rokopisje.

Priobčil je Prof. —r b) po Novicah na pr. l. 1845 št. 29—31: Prilike ali primere (resnici, laži, nedolžnosti, modrosti, prevzetnosti, bahariji, sovraštvu, ponižnosti, ljubezni z njenimi blagricami in rajskimi prebivavci); l. 1847 vže z nekako lastno pisavo: Prošnja farmanov do sojiga fajmoštra (str. 3—198) o potrebnosti šole

in šolskega olikovanja itd. — L. 1849: Kako dolgo še ne bomo lažnivosti svojiga pravopisa slovó dali (str. 8–75), kjer svétuje pravopis — v treh vladinah brez sneme, namreč: „Piši takó, kakor omikani ljudje sploh govoré, ali kakor slovna (gramatika) izrekovati ali brati uči; ko je pa izreka kake čerke v ti ali uni besedi nerazložna, jo piši s tako čerko, ki jo pri nje izviru, ali pa pri nje sklanjanji slišiš; in če se primerijo take imena ali besede, ktere ljudstvo razno izgovarja, boš prav storil, ako vselej to izvoliš, kar je meči ali lepoglasneje“. — Temu nasproti jo zapoje Podlipski v Sloveniji l. 30: „Smešnica in resnica“; v Novicah l. 20 pa odgovorí v dokaj resnem spisku: Pišimo kakor smo pisali! — „Vredništvo Novíc ni prijatelj abecednih rečí, ker zdej in vselej je bila naša želja: le delati, delati, in knjige, ki jih tako silno potrebujemo, pisati. De smo vzeli tako obširin sostavek gosp. —r v Novice, smo storili to le iz visociga spoštovanja do za slovenšino mnogozasluženiga gosp. —r, de nej svét presodi njegove misli. Daljniga govorjenja ne bo več v Novicah v tém, kakor de bomo po dani obljudi eno pesmico v nasvetovanim pravopisu natisniti dali“. — To se je zgodilo v prikladi k l. 22 v pesmi „Lavdon“ z obširnim odgovorom Poklukarjevim (Vid. Jezič. XII str. 19. 20).

L. 1850 je spisal prof. Poklukar jako čvrsto in podučno razpravo v Novicah (str. 99–110) z naslovom: Od omike slovenskiga jezika. „Bilo je to pojasnjenje povirno v nemškem jeziku izdelano in nemškemu časopisu namenjeno; ker ga pa čistita vredija ni hotla v natis dati, smo ga izročili Novicam v slovenskim jeziku“. — Začetek se glasi: „Že pred nekaj časam je bil v Ljubljanskim nemškem časopisu en sostavik na svitlo dan, v kterim nek pisavec iz Čateža pod namiko in pretvezo, povzdigo slovenskiga jezika pospešiti, z naglo spreménjenim obrazam čez omiko tajistiga svojo sodnjiško palico zlomi. „Rebus in arduis aequam mentem servare memento!“ to je: „Pomni v protivnih rečeh, de pokoj duše ohraniš!“ smo po besedah pevca sami sebe opominovali, ko smo z globoko nejevoljo to visoko učeno, z greškim imenstvom potreseno čerkarijo brali. Ne trohe nismo mogli dvomiti, de se bodo sinovi Slovenije eden pred drugim skušali, temu zakritimu protivniku njegovo čelo izbrisati in sramoto našimu jeziku, od njega storjeno, pred ravno tistimi bravci, pred kterimi je dan zagledala, zopet v tamo pognati. Tode zunaj kratkiga odgovora v Ljubljanskim časniku nam dosedaj še nobeno natankniši odslovilo ni na vgléd prišlo. — Kaj tedaj? Ali v resnici takó slabo stojí z našim jezikom? Ali je res takó vse olíke prazin, de bi se njega in njegoviga učenstva skoraj sramovati mógli? itd. Velika bogatost in mnogoterost, ki jo slovenski jezik v končnih zlogih ali izhodih svojih imen ima, to delo (domače imenstvo — terminologijo) zlo polajša, in storí, de se tudi nar manjši zakloni in zapoge (Nuancen) zaumenov z ravno tisto besedno korenino naznaniti zamorejo. V dokazo tega in v poljubno rabo spodej (v dokladi k 20. listu) en par izgledov podverstimo“ — v treh glagolih: dati, vzeti, pisati — po njih koreninah slovenski in nemški na pr.: Pis, pisek, pisaj, pisje, pisilo, pisanost, pisljivost, pisalo, pisava, pisatelj, pisar, pisač, pisarun, pismo, pismar, pismarstvo itd. itd.

L. 1851 je dal po Novicah (l. 27) in po Danici (l. 29 in 1853 l. 17) razglasiti: Naznanilo prihodnje izdaje noviga, občno-slovanskiga, zraven tudi nemškiga, francoskiga in laškiga, in po dopustljivosti okoljšin tudi vesolniga ali celosvetniga alfabeta s priloženo kratko predlago samiga slovenskiga v poskušnjo . . . Ker je to naznanilo z doklado slovenskiga alfabeta v poskušnjo ne le Slovincam, ampak tudi vsim drugim Slovanskim narodom in verh tega tudi Nemcam, Francozam in Laham namenjeno, je moglo po tim takim v nemškem jeziku pisano biti, in se dobí pod naslovom:

c) Ankündigung eines nächst zu veröffentlichenden allgemeinen lateinisch-slawischen, zugleich deutschen, französischen, italienischen und eventuell auch eines Universal- oder Welt-Alphabetes mit Beigabe eines Brevi-manu-Vorschlages des slovenischen Alphabetes als Probe. Von Joseph Poklukar, Domkapitular an der Kathedrale zu Laibach, emerit. k. k. Professor der Theologie. Laibach 1851. 8. 42. Ign. v. Kleinmayr.

Poslal je tega dela nekaj na ogled v Monakovo, nekaj v Moskvo, ali od nikoder nikakega čisla! — Sam je vedno preminjal, popravljal — in l. 1860 storí, da je l. 34 prva, l. 48 druga in 1861 l. 5 tretja „Poskušnja novih domestivnih čerk za slovenski alfabet“ prišla na svetlobo, toda brez vspeha. Prvo poskušnjo spremlja vredništvo z opazko: „Prošnji častitega g. pisatelja, bivnega profesorja, iskrenega Slovana, ustreči, da bi se njegov predlog slovanskemu svetu razglasil, je današnjemu listu priložena doklada z nazočimi opomki. Gosp. pisatelju bo prav ljubo, ako zvedeni možje svoje misli v Novicah ali drugih slovanskih časnikih o tem predlogu razodenejo“. — Drugo poskušnjo pošilja med svet že samo z besedami: „Da ustrežemo posebni prošnji g. iznajdenika novih čerk, smo priložili današnjim Novicam nov in zadnji predlog (str. 383)“. — Na to drugo poskušnjo oglasi se vendar v Novicah l. 52 v sestavku: „Ozir na dozdanje slovenske alfabete — dovezete in ponujane“ pisatelj „Abecedar“, češ, prepozno je misliti na vpeljavo le nekterih domestivnih čerk, če še toliko ugodnih, ker nam že terka na duri ves drugi alfabet, Slovencom skoz in skoz nov od konca do kraja — Cirilica itd.“ (str. 417). Novice so si o tej priliki drznile poslednjo prošnjo: „Naj nam verjamejo častiti gospod, ki nas hočejo osrečiti z novimi čerkami, da vse njih prizadeve bojo brez uspeha, ker noben slovansk časnik še ne omenil ni njih ponudbe, in da vsi veliki stroški, ki jih darujejo blagi rodoljub abecednim poskušnjam, bi bili velika velika dobrota domovini, ako bi ta dnar obrnili po kaki drugi poti slovenskemu slovestvu v prid, ki bi njih ime zapisalo v zlate bukve domorodcov naših na veke!“ — Ali tudi ta dobri svèt je bil zastonj! L. 5. t. 1861 je Jožef Poklukar, korar stolne cerkve v Ljubljani, bivni c. k. učenik moralne in pastirske vednosti, na svoje stroške pridejal še tretjo poskušnjo — s pristavkom: „de bo omenjeni alfabet (delo več ko 30-letniga preiskovanja) po naši smerti v Ljubljanskim Muzeju pod imenom: „Allgemein Slav. und Universal- oder Weltalphabet“ s prikldo Analitike in Sintetike lat. alf. vred dobiti; in ko bi se od kake Akademije ali kogarkoli želje po njega sprejemi ogласiti vtegnile, za tri tavžent gold. Avstr. Velj. oddati; ktera znesnina je vsa v zalogo dobrotnih naprav namenjena (Gl. oporoko v Danic. 1866 str. 68)“. — V pridejanih Opomkih odgovarja „Abecedarju“ ter jih sklepa s pomenljivimi besedami: „Operti torej na zaupanje, de za mrakam pride še kak dan, in de dostojniši in istinoljubniši sodniki v temu delu ne bodo samih pomot in zmešnjav iskali, in torej tudi ne samiga mraka najdili, se nismo mudili, še tretji in zadnji natis te poskušnje spisati, in ga častitim bravcam v blagovoljen spregled podati“.

Nekdanji učitelj in poslej prijatelj Slomšekov (Jezičn. XXIV str. 10) je vsled dopisa njegovega ljubljenca — Fr. Kosarja — v Zg. Danici 1850 št. 7: Dopis od Savine — od treh slabih znamenj med Slovenci (3. de se nam je stari abecedni ali čerkini preprip zopet v slovenske časopise vrnil itd.) — spravil se celó na Pegaza ter je d) v Zg. Danici št. 9 priobčil pesen:

Gospodu K—. pri Savini iz Ljubljane.

Nej Ti Dragi pri Savini! nej Ti znano bo,

De besede iskra vsakikrat mi šine,

Kader piše kol' jo Tvoje bratovsko peró,

Kakor blisk u sérca mojga globočine.

Oh, zakaj nek uladijske morajo mejé
 Zmirej še ločiti nas od tacih svatov,
 K' z nami jih edinjo jezik, vade in sercé —
 Oh nar blagši in nar ljubši naših bratov! —

O Slovenia! razumen bil je tvoj okus,
 Sine vse streniti v eno opasilo,
 In po tem zidati vsoko — vnitis viribus! —
 Ali oh! — de zvezda ti — ne sveti milo! —

Kar je v spisku: „Od omike slovenskiga jezika“ po latinskem pesniku: Rebus in arduis aequam mentem servare memento — povedal slovenski: Pomni v protivnih rečeh, de pokoj duše ohraniš; — to je različno spreminjal ter na svetlo dal v Danici 1851 l. 52. — Ker je mož, toliko let profesor duhovnega pastirstva, prevelik vpliv imel do duhovnov slovenskih, ker se je v slovenščini dokaj poskušal in je mnogim vtisnil svoj značaj, in ker se vprav v pričujočem sestavku po njegovem prostem pravopisu kažejo njegovi duhovni nazori, naj se tu ponatisne:

Pomni, ko protju se braniš, de pokoj duše ohraniš.

Ti, ki prebivavic si sovzne doline, k' te usakomnoge protja in terplenja tarejo, in le prerade k nepoterpežljivosti in serdu ženejo: pomni de serd in nepokoj nič ne pomaga, ampak le terplenje kupiči in k nespodobnemu obnašanju ali clo krivičnemu djanju zapelje. Torej: Pomni, ko protju se branš, de dušno mirnost ohraniš. — Ti, ki z jezično ženo prebivaš, in za usako dobro besedo po deset bodečih dobivaš: Pomni, viro navskriž z ravnomernim pokojem vkrotiš. — Ti, k' pijanca za spruga imaš, in z njim vedno u kregu in prepiru živiš: Pomni, k' prepir se budi, de pohleven glas serd ohladi. — Ti, ki soji gospodi z zvestobo strežeš, pa od nje vedno nevšečnost in grenke primke prejemaš: Pomni, če teža teži, de preteža še težji jo st'ri. — Ti, ki po dovžnosti podložne svariš, in njih napake kaznuješ: Pomni, ko druge ozdravljaš, de sam seb' miru ne ustavljaš. — Ti ki med tunjem prebivaš, in hinavske sosedo ali tovarše imaš: Glej, pot med tunjem edina, de prava je in varna stopinja. — Ti, ki prilizovavca zapaziš, ki je, po reku pregovora, spredej te gladu, zadej pa praskav: Pomni, če studiš tud' djanje, de oseba poštvana ti ostane. — Ti, ki memo usociga gospoda greš, ki ti sedeš še klobuka ne perzigne, desravno je nekdej pod tabo abecede se učiv: Pomni, če to te boli, de na sveti tok šega je vse dni. — Ti, ki nepristojno in vidno po veči sreči hrepeniš; pa vunder le malo ali nič ne dosežeš: Pomni, de sreča mu vpiše, kter nepohlevno jo jiše. — Ti, ki dvomljive pravice zavetješ, in zavoljo njih pravdo počneš: Čuj, de le vu r'snično vestno spričvanje up da, in pokojno ti spanje. — Ti, ki usak dan u tedni nedeljo praznuješ in nepokojno na tuje duri terkaš: Pomni kar pratka uči, de černih u tedni je šest dni. — Ti, ki u dovžnostih poklica marljivo se trudiš; pa vunder nepoznan in pozabljen ostaneš: Pomni, če sreča se skriva, de mat' nje ti v sercu prebiva. — Ti, ki drugim dobrote skazuješ, pa v zahvalo le pelin prejemaš: Pomni, če pokoj 'maš s'boj, de v obrajtvi cev svet bo pod t'boj. — Ti, ki pod jarmam bolezní zdihuješ, k' te bolečine mučijo ali rane pečejo: Pomni terplenja de ni, ko ga dušna krepost ne vkroti. — Ti, ki te zadnja bolezní objiše, in se ti noč pred očmi že deli: Pomni k' tū noč dozori; de gor' večni se dan zasvití.

e) Govor od znamenja prave keršanske čednosti. Spisal Jožef Poklukar, korar, bivni c. k. učenik bogoslovne dévstvine in pastirske vednosti. V Ljubljani 1859. 8. 41. Nat. J. R. Milic. — Po reku: V tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako bote ljubezen imeli med seboj (Jan. 13, 35) — skazuje, da je ljubezen do bližnjega to gotovo znamenje.

f) „Učiteljski Tovarš“ l. 1862. je prinašal spis: Imenozlaga (etymologie) farnih vasí na Kranjskem — po imeniku ljublj. škofije leta 1859 — str. 11 do 292: Adelsberg Postojna — Suhorje, kjer se je nagloma ustavil. Vzrok temu je bil, da je J. Poklukar v tem razlaganju svoje muhe lovil in vedel se kakor Pater Marka Pohlin v prejšnjem stoletji. Proti takemu razlaganju se oglasi Fr. Levstik v No-

vicah 1862 l. 27—34, kjer mu naposled še na njegovo trmasto oporekanje ali na njegov zapominj v Tov. kratko pa krepko pové: „Jezikoslovstvo dan denes ni več slepo uganje, ampak vednost, in nova slovenščina stoji na podlagi stare itd.“

L. 1866 str. 100 omenja „Učit. Tovarš“ smrti in pogreba obeh Jožefov Poklukarjev (Danic. str. 61. 68), korarja in fajmoštra, ki sta oba bila velika prijatelja slovenskemu šolstvu. Na grob obeh stavi „Tovarš“ njima v spomin, drugim pa v posnemo lastnoročni spis, ki so mu ga ranjki g. korar že pred nekaj časom v natis poslali (nasprot vošilcu: Sit ei terra levis):

Kratke vošila za mertve.

Slava (hvala in slava — večna slava) njegovemu spominu!

Slava in hvaležnost njegovim visokim zaslugam!

Njegov spomin bodi blagoslovljen!

Bog mu poverni po obilnosti njegovega zasluženja!

Bog dodeli njegovemu duhu večno luč!

Bog daj njegovi duši večni pokoj!

Bog mu daj večni raj! — Na veke naj slovi njegovo ime!

Naš odméni je: ločiti se; naš up: zopet viditi se.

Kader se tukaj doli zamračí, se tamkej gori zasvitlí.

Ko zemska tukej neha straža, se rajska tam odpre tolaža.

Razni otroci.

(Spisal Jos. Ciperle.)

(Dalje in konec.)

Hitro potekó prva leta edinčkovega življenja. Prehitro za njega, prehitro za njega sorodovino pride ono leto, v kojem se ima začeti učiti. Zberó se navadno sorodniki, predseduje jim navadno kaka stara mati ter posvetovati se začnó o prevažnem vprašanji: Kaj ž njim? Ali mu bomo plačevali domačega učitelja? Ali ga bomo pošiljali v navadno ljudsko šolo?

Po dolgotrajni debati sklene se, da se ima poslati v ljudsko šolo. Čudno! A pomislimo le, da domač učitelj stane mnogo denarja, in naj bodo ljudje sicer še tako radodarni, za pouk ne izdajajo kaj radi nepotrebnega krajcarja. In pa saj se v navadni ljudski šoli otrok tudi kaj uči, če je priden, morda še več, kot domá. Ne navajam vseh prednosti šolskega pouka, tudi ne pojem hvale in slave sorodnikom, da so sklenili poslati edinčka v ljudsko šolo. Niso je vredni! Oni sami največ niso prepričani, da je pouk v ljudski šoli tudi dober, in le denarstveno vprašanje prisililo jih je do tega sklepa.

Ali vprašajo se dalje sorodniki: V katero šolo ga bomo poslali? — Glejmo, da izvohamo, v katero se pošiljajo otroci bolj gospodskih ljudi! — In res, najdó jo. Edinček se vpiše va-njo. Potem nadlegujejo učitelja. Kvasijo mnogo o talentu, o dobroti, o pridnosti edinčkovi. Oménja se učitelju tudi, da se z lepo več opravi pri njem, kakor z ostrojtjo. Naprosi se tudi, da ga posadí mej bolj gospodske otroke, da se ne naleze kacih surovosti od otrok plebejcev. Najraje bi videli sevéda sorodniki, da bi sedel edinček v prvi klopi, da bi ga imel učitelj vedno pred očmi, in da bi ga v nobenem obziru ne zanemarjal i. t. d., i. t. d.

Edinček pride v šolo. Oj, oj, kako vse drugače je tukaj, kakor doma! Vse tiho je v šolski sobi; otroci sedé mirno ko jagnjeta, in učitelj ima nekako resen obraz. Naj

raje popihal bi jo edinček kar na ravnost domov k svoji prelubeči materi in k svojim laskajočim sorodnikom. A ne upa si. Séde tedaj v klop ter skuša sedeti isto tako mirno, kakor vidi sedeti druge.

Ura odbije osem. — „Vstanite!“ vелеva učitelj. — Oj, oj, to povelje ni mu všeč! Kdo si je upal pa tudi do zdaj, vелеvati mu kaj! Strašna pregreha učiteljeva je ta po njegovih mislih, ne bode mu je odpustil tako kmalu.

„Molimo!“ vелеva dalje učitelj. Prekrižajo se vsi ter molijo. Tudi edinček moli; a z molitvijo ne kliče sv. Duha, da mu razsvetli um; ako si sploh kaj misli pri tej prvi šolski molitvi, je gotovo le to: „Oj, da bi bil kmalu zopet domá!“

Po molitvi začénja se pouk. Učitelj skuša se z vprašanji osvedočiti, koliko znanja prinesli so učenci v svojih glavicah z dóma v šolo, da bode vedel napredovati v šoli, kajti to je potrebno in pedagogično.

Tudi našega edinčka vpraša učitelj po nečem. Ali da-si je stvar čisto navadna, vsa-cemu znana, vender edinček ne vé je imenovati. Kakó naj bi pa tudi vedel! Saj ni imel priložnosti domá seznaniti se z njo. Čemú naj bi ga tudi učili sorodniki tacih stvarí, katere imajo brigati le kmeta ali kacega rokodelca? Saj edinček bode gospod, in ne kmet, in ne rokodellec.

Edinček ne vé odgovora na vprašanje učiteljevo. — „No, povéj pa ti!“ s temi besedami obrne se učitelj na bosonozega učenčka v zadnji klopi. — In ta odgovorí dobro, tako dobro, da ga resni učitelj pohvali prav prijazno. — „Nesramnež!“ misli si edinček. „Tega razterganca hvali, a za me se ne briga“. Zjokal bi se najraje, ako bi se ne sramoval. Ozrè se po svojih součencih, da bi bral na njih obličjih, ali tudi oni mislijo tako. Toda njih obrazi ne povedó mu nič, némi so za njega čustva, za njega bolečine. Potožiti hoče svojo nadlogo sosedu, a ta odmakne se mu, kajti prepovedano je šepetati v šoli.

Učitelj vpraša zopet edinčka nekaj. Zdaj veljá rešiti svojo čast ter odgovoriti na vsak način nekaj. Ali kakov je ta odgovor! Kakor bi trenil, zahahljajo se mu vsi učenci, in čez dolgo, in še le na opomín učitelja, poléze se smeh.

Oj, kako ti je pri serci, edinček!

Zdaj mu je jasno vse. Smeh njegovih součencev prepričal ga je, kolik bedak je še, koliko mu še manjka, da doseže še le svojega bosonozega součenca v zadnji klopi. Ta je proti njemu v védi velikan. In lej, lej, kako spoštljivo molčé vsi, kadar odgo-varja ta, celó učitelj ne popravlja ničesa na njegovih odgovorih. A on, edini sin imenitnega očeta je zasmehovan!

Ura bije deset, šola je minula. Hvala Bogu! misli si naš edinček. Radostni odhajejo njegovi součenci domov, da povedó starišem, česa so se učili danes v šoli, in le naš edinček stopa klavern proti domači hiši.

Kaj naj storí doma! Ali naj zatoži svojega učitelja starišem, ali naj molčí? — to je zanj prevažno vprašanje. Zatožiti učitelja, to ne gre. Znabiti mora tako biti v šoli. „Molčal bom!“ odloči se slednjič junaško.

In molčí res. Molčéč séde v kak kot, molčéč kósi in molčéč gre popoldne zopet v šolo.

A pri vsem tem: šola bila je velika dobrota zanj. Izpoznal je, kolik bedak je bil, in da ga bodo v šoli le čislali in hvalili, ako se bode učil in kaj znal.

Ali bi ga bila osvedočila o tem kedaj ona mehkužna domača vzgoja? Gotovo ne! Rastel bi bil v letih, dopolnjeval se v ošabnosti, napuhu in predrznosti. Kakov človek postal bi bil iz njega!

Toda prepričani bodimo, da ga bode šola čisto predružačila, pokazala mu pravo pot, kako ima živeti v človeški družbi, kako se likati in dopolnjevati v dobrem. Kajti že prvi dan izpoznal je v nji, da je neumen, in „izpoznanje samega sebe je prvi korak k dobremu“.

Šolska letina.

Letno poročilo c. kr. višje gimnazije Ljubljanske ima na čelu gosp. prof. J. Šubica prav zanimljiv spis „Ljubljansko barjé“ (prirodopisna črtica s 5 prilogami), katerega priporočamo tudi ljudskemu učiteljstvu*). Na tem učilišči poučevalo je 31 gg. profesorjev in suplentov. Dijakov je bilo koncem leta 750, mej temi 607 Slovencev, 131 Nemcev, 4 Italijani, 6 Hrvatov, 2 Čeha. Po veroizpovedanji bilo je 745 katolikov, 3 protestanti, 2 žida. Najmlajši dijak je bil 9 let, najstarši pa 22 let star. Spričevalo z odliko jih je dobilo 75, prvi red pa 483, 107 jih bode ponovljalo izpit, 55 jih ima dvojke, 23 pa trojke. Šolnine se je plačalo vkup 8579 gld., 128 dijakov je uživalo ustanove v skupnem znesku 11.484 gld. 61 kr. Gimnazijski podporni zalog je imel 561 gld. 82 kr. dohodkov in ravno toliko troškov, premoženja pa 7825 gld. v obligacijah.

Letno poročilo c. kr. višje realke Ljubljanske ima na prvem mestu gosp. prof. dr. J. Binderja spis „Streifzüge auf dem Gebiete der Nibelungenforschung“, potem pa šolska naznanila. Poučevalo je tu 18 profesorjev, suplentov in učiteljev. V vseh sedmih razredih je bilo koncem šolskega leta samo 224 učencev. Po narodnosti je bilo mej temi 116 Nemcev, 90 Slovencev, 4 Hrvati, 13 Italijanov in 1 Španjec. Odličnih je bilo 12 učencev, 165 jih ima prvi red, 27 pa jih bode izpit ponovljalo, 18 jih ima dvojke, 2 trojke. Šolnine je plačevalo 132 učencev, vkup 3212 gld. Slovenščina je od I. do VII. razreda za Slovence obligatna, za Neslovence se je poučevala v treh tečajih, ki so imeli 46 učencev. Podporno društvo je imelo 454 gld. 9 kr. dohodkov.

Letno poročilo c. kr. višje gimnazije v Rudolfovem ima na licu prav izborni spis „Nekoliko o srbskih narodnih pesnih“ ki ga je priobčil gosp. prof. Ivan Polanec. Na tem učilišči je bilo koncem šolskega leta samo 151 javnih dijakov in sicer 143 Slovencev, 7 Nemcev in 1 Hrvat. Iz mej teh je bilo odličnih 12, 90 jih je dobilo prvi, 23 drugi in 3 tretji red. 21tim se je dovolilo, da bodo preizkušnjo ponovljali. Šolnine se je vplačalo 1877 gld., ustanovnina je znašala 1393 gld. Podporna zaloga je imela 861 gld. dohodkov. S tim učiliščem je bila združena tudi obrtna naprebovalna šola, v katero je hodilo 73 učencev.

Poročilo I. mestne 5razr. deške ljudske šole v Ljubljani kaže v začetku šolskega leta 519 učencev, iz mej katerih je bilo 488 Slovencev, 2 Čeha in 29 Nemcev. Koncem šolskega leta jih je bilo 497. — 452 jih je prav pridno hodilo v šolo, 50 pridno, 11 manj pridno in 6 nemarno. Za višji razred ali oddelek je bilo sposobnih 363, nesposobnih 128, in uvrstjenih ni bilo 7. Učnino je plačevalo 251 učencev. Ustanovino je uživalo 5 učencev. Poučevali v tej šoli so: 1 katehet in 7 učiteljev. V knjižnici za učence je 454, v knjižnici za učitelje pa 495 knjig in zvezkov. — V obrtno pripravljalo šolo za rokodelske dečke je hodilo 175 učencev, katere sta poučevala dva učitelja v dveh oddelkih po 5 ur na teden.

Letno poročilo II. mestne 5razr. deške ljudske šole v Ljubljani ima 732, in koncem šolskega leta 670 učencev, Po narodnosti je bilo 692 Slo-

*) Dobivajo se tudi posebni odtisi.

vencev, 33 Nemcev, 3 Čehi, 2 Hrvata in 2 Laha. V šolo jih je hodilo prav pridno 680, pridno 21, manj pridno 14 in zanikrno 17. Za bližnji višji razred ali oddelek je bilo sposobnih 432, nesposobnih 230, in 8 jih ni bilo izprašanih. Ustanovino sta uživala dva. Šolnino je plačevalo 252 učencev. Poučevali so: 1 katehet in 9 učiteljev. V knjižnici za učence je 205 knjig (in 2 iztisa „Vrtca“). V obrtno pripravljalo šolo za rokodelske dečke je hodilo 148 učencev, kateri so se poučevali kakor v tej pripravljalnici na I. mestni ljudski šoli. Iz te šole oskrbovala se je tudi ekskurendna šola na Karolinski zemlji (na barji), kjer je bilo v treh oddelkih 100 učencev. (Dalje prih.)

D o p i s i.

Od Kolpe v 2. dan julija 1886. l. (Dalje in konec.) Gosp. J. Rupnik, kot predsednik knjižničnega odbora, poroča o stanju knjigarne. Pomnožila se je knjigarna za 11 knjig v 16 zvezkih in 5 muzikalij. Knjižnica šteje 763 knjig v 859 zvezkih in 182 muzikalij. Trost predlaga o nakupu knjig: »— Zgodovino kranjskih fara —« katero izdaja g. Koblar. Knjigarna se tudi naroči za naprej oziroma ostane kot ud: »Oesterreich-ungarische Monarchie in Wort und Bild«, »Učiteljskega Tovariša«, »Zvon«, »Kres«, »Laibacher Schulzeitung«, »Glasbena Matica« in »Dramatično društvo«.

G. Šetina poroča o stanju knjigarnice; dohodka je bilo 194 gld. 70½ kr. a troška 150 gld. 67½ kr., prestaja torej 44 gld. 3 kr. Podpore je dobila knjižnica od okrajne blagajnice za letos 20 gld. in je obljubljena še nadaljna podpora.

Račune potrdi vsa konferenca ter jih v imenu te podpišeta gg. Šest in Trost.

Na predlog Trostov izreče se knjižničnemu odboru zahvala ter se z nova voli dosedanje gospode: Rupnik, Šetina in Lokar. — V stalni odbor se izvolijo gg. A. Šest, J. Rupnik, Fr. Šetina in J. Lokar. — Pri posameznih nasvétih oglasi se g. nadzornik prvi in stavi sledeči predlog: Popisi posameznih šolskih občin dospeli so stalnemu odboru do sedaj iz Podzemlja, Vinice, Vrha in Preloke. V imenu stalnega odbora prosim, da bi gospodje učitelji še za ostale šolske občine popise izdelali in jih vsaj do 1. marca prihodnjega leta doposlali. Stalni odbor jih bode pregledal in potem v prihodnji konferenci o njih poročal. Zeleti je, da se to gotovo izvrši, da ne bodemo zaostali, ker se bere, da tudi v drugih okrajih učiteljstvo izdeluje popise šolskih občin. Ta predlog se enoglasno odobri, in navzoči obljubijo to gotovo do 1. marca izdelati.

G. Šetina predlaga: 1. Naj se pooblašča stalni odbor, da izreče slavnemu deželnemu zboru zahvalo, ker je potrdil postavo, vsled katere dobe enorazredničarji opravilne doklade. 2. Stalni odbor se pooblašča napraviti na visoki deželni zbor peticijo zapopadajočo, a) o stanarini učiteljev na večrazrednicah, b) o všteti provizoričnih let v penzijska leta in c) o petletnicah, da bi se vravnale po plačah.

Ker se nobeden več ni oglasil, poprime g. c. kr. nadzornik besedo ter v prvo opraviči, da blagorodni gospod c. kr. okrajni glavar, Henrik Jaglič, kateri je velikodušni podpiratelj šoli, se danes ni mogel radi boleznih zborovanja udeležiti. Zahvali se na dalje referentom in vsem drugim za zanimivost in delavnost pri zborovanju, ter zaključi z trikratnim »živijo« na presvetlega cesarja letošnjo konferencijo. Ko se odpoje cesarska pesen, zahvali se v imenu drugov g. nadučitelj A. Šest gosp. nadzorniku, da je tako oprezno vodil konferencijo. Po prejemu potnin zbrali smo se v čitalnični restavraciji pri skupnem obedu, kjer sta nas mej drugimi počastila c. k. sodnijski svetovalec in deželni poslanec bl. g. E. Deu, in za šolo vneti in učiteljstvu vedno naklonjeni c. k. okraj zdravnik, predsednik in krajni šolski nadzornik v Črnomlju bl. g. Anton Pavlin. — Med raznimi napitnicami potekel nam je hitro čas, in noč nas je klicala vsacega na svoj dom. — Na svidanje drugo leto v Metliki!

Ksaverij.

Z Goriškega, meseca julija. (Naše verske knjige.) Ako primerjamo naše sedanje ljudskošolske poučne knjige z ónimi, ki so bile v rabi v začetku prešlega desetletja — t. j. o pričetku nove dobe našega šolstva, moramo se razveseliti vidnega napredka; kajti naše sedanje poučne knjige so popolnoma nove, ali pa temeljito preosnovane, ter v obče ustrezajo naglemu razvoju našega jezika, kakor velikemu napredku specialne metodike.

Žal da ne moremo tega trditi o knjigah za naj važnejši in naj teži predmet naše ljudske šole — o naših verskih knjigah; óne so se temveč — kakor se vidi — zavarovale proti zahtev-

vam sedanjega časa z nekakim kitajskim obzidjem. In vendar so se v novi šoli razmere mnogo toter izpremenile tudi za verstvo. V prejšnji dobi je duhovnik kot nadzorovatelj vsega šolskega pouka mogel vplivati in je tudi vplival pri vseh predmetih na korist verstva. Temu vplivu je bila ugodna tudi osnova naših šolskih beril. Učitelj je bil pri katehetovih urah navzoč, ponavljal je z otroci verske nauke ter je pomagal priučiti se jih na pamet. Vse to je sedaj odpalo, odnošaji so verstvu mnogo neugodnejši, — naše verske knjige so pa še zmeraj neizpremenjene.

Ali se tedaj naša čest. duhovščina ne briga za učni predmet, kateri jej je prāv za prāv izročen v oskrbovanje in v verstvo? — Kedó bi se drznil to trditi? Le površni znatelj minolosti našega národa mora priznati brezštevne zasluge naše duhovščine za vzbuditev našega národa in za naše národno slovstvo. In da bi ta vrla duhovščina zanemarjala verski pouk pri mladini, ko je naš nebeski učitelj takó ljubil!

Ne čutim se kompetentnega raziskovati po vzrokih te navidezne malomarnosti za verske knjige, zató pa mislim, da stvari bolje ustrezem, ako ponovim stare pritožbe: da naše verske knjige posebno v jezikovem obziru ne ustrezajo svojej nalogi. In to se mi vidi tem več potrebno, ker se prāv sedaj v viših duhovskih krogih avstrijskih pripravljajo nekatere premembe poučnih knjig za verstvo.

Nemški šolski list »Christlich-pädagogische Blätter«, glasilo verskih učiteljev v Avstriji, bavi se užé več časa s tem važnim vprašanjem. Pred kratkim je objavilo uredništvo tega lista sledečo opazko: »Po dosedanjih sklepih v konferencijah avstrijskih škofov ostane razdelitev katekizma v treh stopinjah: Mali, srednji, veliki katekizem, v koncentrični obravnavi učne tvarine; katekizem naj obsega vprašanja in odgovore; za podlogo se obdrži Canisi-jev katekizem. Nedoločena je še razvrstitev v tri, štiri ali pet poglavij, prāv takó podrobno obdelovanje učne tvarine. To vprašanje se obravnava po vseh škofijah, in dobro bi bilo, da bi verski učitelji pismeno naznanili svoje izkušnje v obče ali v pojedinah delih svojim ordinarjatom, da se ta takó važna zadeva blagovito in v vsestransko zadovoljnost završi pri bližnji konferenciji p. t. avstrijskih škofov«.

Ker se teh konferencij udeležijo tudi naši slovenski škofje, smemo upati, da se tudi naše slovenske verske knjige izboljšajo kaj kmalu. V tem me potrjuje tudi gori navedeni nemški šolski list, ki na drugem mestu na vprašanje: Ali se Panholzer-jeve zgodbe sv. pisma tudi poslovené? — odgovarja: One se prevedó v vse jezike avstrijskih národov, in sicer se napróse dotični p. t. ordinarjati, naj dolóce za to sposobne osebe.

Nove verske knjige dobódemo torej v kratkem — kakšne? pokaže prihodnost, ter ne zavisi od nas posvetnih učiteljev. Vender pa mislim, da smemo tudi mi izpregovoriti besedico o novih verskih knjigah, in to posebno gledé njihovega jezika; kajti vsákedo lahko sprevidi, da mora slab jezik v verskih knjigah slabo vplivati na ves in osobito še na jezikov pouk. Poleg tega se nádejam, da nam čest. duhovščina ne odreka pedagogične, splošne metodične in jezikove znanosti in vsakdanje izkušnosti, in da jej naš katerikoli nasvèt ne doide kot od kake nekompetentne strani.

Kake da morajo biti nove verske knjige v jezikovem obziru, ali prāv za prāv, kake ne smejo biti, kažó nam dosedanje. Oglejmo si le navadnejša katekizma: mali in veliki! Kakó tù vse mrgolí slovniških hib! — Tù je pogrešna sklanja samostavnikov: tujic, škofam, odgovoram (3. skl. množ.), s telesam, pod graham, učencov, pervorojencov, kazem (2. skl. množ.), popolnostmi, ustmi, Maria, hudobii, evangeliu, i. t. d.; slaba sklanja pridevnikov: nekiga, vsigapričujoč, pervimu, imenitniši dobre dela, i. t. d. Tù se šopíre pogreški, kakoršnih ne najdemo več dan danes v nobeni knjigi, n. pr. od (o), de (da), sim (sem), odpuša, prebivališe, česenje, išejo, zdejo, skupejo, kersansko, maševanje (maščevanje), i. t. d. Pisatelju se še sanja ne o razločku mej dovršnimi in nedovršnimi glagoli, mej korenem, deblom in osnovo. Potem — se vé — ní čuda, da piše take-le deležnike: žgeč, spijoč, prevídijoč, i. t. d. Tem nevednostim dela čast tudi besedni red, iz katerega kuka pravi Nemec. Velik vpliv nemškega jezika na pisatelja se vidi dalje v stavkih trpne dobe, kder stopi predlog »od« v službo osebkovo tvornega stavka, kar takó slabo ugaja našemu jeziku. Prāv takó malo se podaje v slovenščini samostavna raba pravih pridevnikov. — Stavki so večkrat takó obširni in zapleteni, da je je težko razvozlati jezično vzobraženemu človeku; samostojni stavek se vreže z odvisnikom, ta z drugim odvisnikom i. t. d. N. pr. »Zató je (Jezus) srednik noviga zakona, de po smerti, ki se je zgodila v odrešenje od tistih pregreh, ki so bile pod poprejšnjo zavezo, prejmejo, ki so poklicani, obljubo večne deležnine«. Tako pisavo naj potem otroci razumejo! — Prava barbarina slovenščina je v

velikem katekizmu pod črto v opazkah, pri katerih se rábe celó tuje, otrokom neznane črke: q, x, y. Naj za primer navedem le dva stavka: »Bog je, kateri dela v vas hoteti in dopolniti po svoji dobri volji«, in pa: »Ne nečistniki ne prešestniki ne bodo posedli božjega kraljestva«.

Ako to premišlujem, ne morem se dovólj načuditi, kakó je mogla naša duhovščina tóliko časa izhajati s takimi knjigami! — Ta popolna nerabljujost katekizmov je začela nekaterim gospodom vendar presedati. Pred tremi leti je namreč spisal gosp. Sim. Zupan nov »Mali katekizem«. V tem so se sicer odpravile robatejše nepravilnosti, vendar se nahajajo tudi v njem še marsikateri hibe in hibice. Da, v Zupanovem katekizmu naletim celó na novo pomanjkljivost, in ta je, da se dajejo odgovori v nepopolnih stavkih. S tem se podpirajo šolski začetniki v napaki, katera dela nam učiteljem premnogo truda.

Blizu enake veljave gledé jezika, kakor Zupanov katekizem so tudi »Sveti listi, berila in evangeliji« in pa »Zgodbe sv. pisma«. Predalec bi zašel, da bi hotel še njihove pomanjkljivosti naštevati.

Vse verske knjige pišo polglasni »è« pred »r«om.. S tem se postavljajo v nasprotje z drugimi našimi zgola slovenskimi poučnimi knjigami. Če práv še dan danes niso jedini vsi naši jezikoslovci*), da naj se polglasni »è« izpušča pred »r«om., ako mu sledi kak soglasnik, vendar naj bi se to učinilo v novih verskih knjigah užé zaradi enakosti z ostalimi šolskimi knjigami.

Dalje bi bilo dobro, da bi se nove verske knjige vendar enkrat odkrižale ónih nepotrebnih nemčizen, kot: gnada, peršona, žegen, žegnan, roženkranc, i. t. d. Jaz mislim, da slovenski otrok práv takó dobro razume domače izraze: milost, oseba, blagoslov, blagoslovljen, blažena, i. t. d., in da se s temi izrazi vera práv nič ne oskruni.

Pri tej priložnosti naj omenim še neko razvado, ki se je práv brez potrebe udomačila v naših molitvenih in verskih knjigah. Razvado imenujem jaz pisanje nelastnih imen z veliko začetno črko, n. pr. Cerkev, Papež, Zveličar, Odrašenik, Mati Božja, i. t. d. Več kot prepričan sem da se s pisanjem malih začetnih črk v takih besedah práv nič ne žali otrokovo versko čustvo, in vrhu tega se otrok ne zapeljuje k nepravopisni pisavi. »Ne žrtvuimo Boga moléč lepote in pravilnosti svojega jezika!«

Jezik naj bode v novih verskih knjigah ne le pravilen, ampak tudi otroku lehkoumljiv. In práv ta zahteva je pri verski knjigi potrebnejša, nego pri katerej si bodi. Še odraslemu človeku je težko razumljivih mnogo verskih resnic, s katerimi se katekizem pečá, ali celó nerazumljivih, sedaj pa naj je razume še nerazvit otrok! In otrok je mora vendar spoznati! Tù ni, da bi se kar izpustile, kakor se pri drugih predmetih izpušča, kar je nerazumljivega. Kako zeló je tedaj želeti, da ne povišuje teh težav še neumljivost jezikova. V ta namen naj se knjiga ogiblje dolgih, zapletenih stavkov, kakor jih najdemo premnogo v dosedanjih verskih knjigah. Perjoda (strok) naj bode ljudskošolskeje knjigi kolikor mogoče neznan stvar. S tem ne bode verski nauk prav nič trpel. Z nerazumljivostjo se vzvišenost ne podpira.

Slednjič naj opozorim čest. duhovščino še na neki nedostatek, kateri naj bi se v novejši izdaji verskih knjig opustil na korist naše šolske mladine. Ne hotel bi namreč, da bi se našim verskim knjigam blizu takó godilo kakor preroku Balaamu, ki je bil poslan preklinjat, pa je blagoslavljal.

Užé večkrat so se čule pritožbe, da bi druge poučne knjige vzbudile mnogo hrupa, ako bi obsegale taka spotikljiva mesta, kakor se sem ter tujá nahajajo v naših verskih knjigah. In jaz mislim, da te tožbe niso tako neosnovane, da bi jim mašili ušesa. Pa da se mi ne poréče, da hočem le sumničiti, naj podam kak primer!

V »Evangelijih« se nahaja za soboto po 3. nedelji v postu berilo iz Danila preroka o Suzani in dveh starih sodnikih. Jedro tega berila je: Suzana je bila »silno lepa« žena, takó da je njena »silna lepota« zmešala glavo starima sodnikoma, katera sta jo hotela zapeljati k nečistemu dejanju. Za kraj sta si izvolila vrt, na koji se je hojevala Suzana kopat. Hudobno dejanje se jima ponesreči. Zato se maščujeta, da jo po krivem tožita nečistega dejanja z mladeničem.

*) Čest. g. p. St. Škrabec piše v zadnjem (7.) zvezku »Cvetja z vertov sv. Frančiška«: Mi od svoje strani le čestitamo g. Marešiču (zbiratelju »Molitvenika za dečke in deklice«), da se je vernil k stari dosledni pisavi. Pred 24 leti sem tudi jaz pisal v slov. nalogah prt, vrt, morebiti prvi na ljubljanski gimnaziji, ali pisal sem tudi plt, vlk, i. t. d., kar je dosledno in po vshodnem narečju (prekmurščini) tudi prav. Ali gdor piše polt, volk, kjer je polglasnik zavoljo sledečega terdega l v o spremenjen in torej ko poseben samoglasnik ohranjen, ta piše dosledno pert, vert tudi z ohranjenim in tui nespremenjenim polglasnikom (ki ga zaznačujemo vsled pomanjkanja posebne črke z e) pred sicer sonantnim r, ki dela ravno tako drugo polovico dolžine, kaker sonantni terdi l v besedah polt, volk.

Ako si užé jedro te pripovedi ogledamo, vidimo, da se v njej slikajo naj ostudnejše strani človeške duše: nečistost, laž, hudobija, kriva zatožba in maščevalnost — pregrehe, katere otrok vselej prezgodaj spozná, bodi si iz lastne notranjosti, bodi si po dotiki sè zunanjim svetom. Srečen óni otrok, kojemu je to spoznanje prihranjeno za poznejši čas, nesrečen pa, kedor otroku to spoznanje povspešuje!

Hujše nego jedro ónega berila je njegova obleka, t. j. način pripovedovanja. Kaj hočemo otroku spotikljivejšega podajati, nego so n. pr. ta-le mesta: »Ko ste pa dekli odšli (z vrta), vstaneta starca, in tečeta k njej (Suzani)« In dalje: »Ko sva se sama sprehajala po vrtu, prišla je óna z deklama, in je zaklenila vrata na vrt in od sebe poslala obe dekli. In je prišel k njej«

Nočem dalje razmišljovati, kake postranske misli da se vzbujajo v otroku, beróčem ta berilna mesta, v otroku, nagnenem k hudemu. — Ali niso pravi narobe — Balaami take-le pripovedi, katere z namenom, da bi zidale, le podirajo. Naj se mi ne poréče: to praviš le ti, a »čistniku je vse čisto«. Da, da, »čistniku je vse čisto«, to je práv smokvin list, s katerim sami sebi prikrivamo resnico. Presádimo to povest v sedanost, utásnimo jej sedanje odnašaje, dajmo jej moderno barvo, prijavimo jo v knjigi za šolske knjižnice, podajmo jo duhovniku v presojo, in potem bomo videli, kaj se jej pripetí. —

Na blizu enaka spotikljiva mesta naletimo še tù pa tam v »Evangelijih«, v katekizmu in sploh verskih knjigah, v katerih vender zna biti niso takó neobhodno potrebna, in katera mesta bi se vender utegnola opustiti ali vsáj izpremeniti brez škode za versko stvar, da bi ne bila takó — kakor pravi Nemec — „handgreiflich“. Da je to mogoče, pričuje mi práv dobro óna povest o Suzani v Schuster-jevih »Zgodbah sv. pisma«, kder so se jej jako odbile óne nevarne ostí. In kar je bilo tù mogoče, dá se tudi še drugde izvršiti. In takó se ne bode bati, da bi zadevalo šolo, kar piše Mat. 18, 6, 7.: »Pohujšanje sicer mora priti, ali vender gorje tistemu človeku, po katerem pride pohujšanje!«

Iz Goriškega okraja. Gg. udom učiteljskega društva za Goriški okraj naznanjamo, da bode v 5. dan avgusta t. l. društveno zborovanje v gimn. poslopji in da se pričné ob 9. uri zjutraj ter se bode vršilo po tem le dnevnem redu: 1. Kakó in v kolikem obsegu naj se poučuje slovnica na enorazrednih ljudskih šolah? 2. Kmetijstvo na ljudskih šolah. 3. Razni predlogi. Posebna vabila se ne razpošiljajo.

Društveni odbor.

Iz Kočevskega okraja, 22. julija. (Okrajno učit. zborovanje v Kočevji dné 21. julija.) Skupščino otvori ob 9. uri zjutraj predsednik, c. kr. okr. nadzornik, čast. gosp. Jan. Komljanec, katehet gimnazije v Kočevji, pozdravlja došle. Navzoč je bl. gospod Rajm. Kočevar, c. kr. okr. glavar. Skupščine se udeležuje 8 učiteljic, 42 učiteljev in 1 gost iz Hrvatskega, gosp. nadučitelj iz Broda.

Točka I. »Opazke c. kr. okr. šol. nadzornika z ozirom na ogledane šole«. Šolsko obiskovanje je še primerom na okoliščine okraja povoljno; a naj se povsod na postavne določbe pazi. (V obče se je gosp. predsednik pri vsem zborovanji strogo v okviru postavnih določeb gibal, a to tudi zbranemu učiteljstvu priporočal.) Nemški pravopis naj se po nemških šolah bolj enakošno vpelje. Učitelj naj v šoli gramatično-pravilno govori. (Tù naj opazim, da užé dolgo nisem slišal tako pravilne nemščine, kakor včeraj od gospoda predsednika.) Obseg spisnih vaj naj se jemlje iz vseh strok, a moralnost se ne sme nikoli izpred očí izgubiti. — Gledé računstva pogreša v mnogih šolah računanja z mnogoimnimi števili. (Dobro!) Računstvo na pamet je povoljno. — Prirodoznanstvo, zemljepisje naj se učí po postavnih določbah. Gledé petja naj se naučé učenci vsaj en napev za pesem »Pred Bogom poklekimo« in eno Marijino pesem. — Telovadba se vsaj pri dečkih ne sme popolnoma opustiti; a o tem posebno poročilo.

II. Poročilo knjižničnega odbora o stanji in računu okr. šolske knjižnice. (Živahna debata, vender za javnost manj zanimiva.)

III. Volitev knjižničnega odbora. Oddá se 47 volilnih lističev. Dva izmed starih odbornikov ostaneta, izvolijo se trije novi izmed učiteljstva v Ribnici. Knjižnica ostane v Kočevji.

IV. Volitev stal. odbora okr. učit. zbora. Soglasno stari.

V. Poročilo o predmetu: »Skrb za zdravje v šoli«. Poročevalec, gosp. Josip Pavčič, nadučitelj v Vel. Laščah, bere v slovenskem jeziku sestavljen, dobropremišljen in precej obširen, v marsičem zanimiv elaborat, kateri je bil z občno pohvalo vzprejet. Gospod predsednik je izgovoril željo, naj bi g. poročevalec svoje delo kakemu šolskemu časopisu poslal. Na-

dajaje se, da se to zgodi, in da bode i »Učit. Tov.« to izdelovanje tiskano donesel, odložimo kak možni dostavek ali kako opazko za kasneje.

VI. »Smoter, obseg in metoda zemljepisnega pouka v ljudski šoli«. Poročevalec, g. Jurij Erker, čita svoje v nemškem jeziku (po naročilu) sestavljeno poročilo. To kočljivo vprašanje, boljše ta vednost, katera kot vednost sama na sebi in v svojej celoti, združuje mnogo strani vednostij (rekel bi, geografija v svojej celoti je združujoča (asocijirajoča vednost), zapeljala je g. poročevalca s praktičnega na teoretično polje. Gotovo s trudom in marljivo izdelano poročilo je zatorej v marsičem se spodtaknilo ob »graue Theorie«. Gosp. predsednik je nekatera preteoretična mnenja precej korigiral ter priporočal sintetično metodo. O tem predmetu mislim kasneje iz popolnoma praktičnega stališča nekaj besed spregovoriti.

VII. »Stvarna obravnava berilne vaje z učenci III. razreda«. Poročevalec, gosp. Ivan Raktelj ml., vzel si je za predmet III. slov. Berila 109. berilo: »Toplomer«. Reči moramo, da je bila teoretična obravnava prav dobra; samo par vprašanj se je meni kot obravnavane stvari skoro nič dotikajoč dozdevalo. G. Spintre kot k stvari govorec, menil je blizu, da bi se taka obravnava imela tudi v istini z učenci rešiti; kajti mogoče je, da učenec ne dá takih odgovorov, kakor se mu v dotičnem delu suponirajo (podkladajo), in da bi se učiteljeva spretnost še le potem pokazala, ko bi sè spretnimi vprašanji učenca do pravega, zaželjenega odgovora dovedel. Mi moramo reči: napačno bi ne bilo, ko bi véasih kak — vender spreten — učitelj z učenci praktično pokazal, kako se ima to ali drugo berilo obravnavati. A tudi temu mnenju ne moremo nasprotovati, kakor ga je g. predsednik izgovoril, da se morejo berila tudi teoretično-praktično obravnavati. V tem slučaju, se vé, pisatelj ali govornik svojemu učencu najugodnejše odgovore podklada. Tako delo vidimo n. pr. v dr. Netoliczka-tovej, po Iv. Lapajne-tu poslovenenej »Malej fiziki za národne ali ljudske šole«.

VIII. »Na kaj naj se učitelj posebno ozira pri telovadnem pouku?« — Poročevalec g. Č. bere v nemškem jeziku precej obširno delo. A, ko bi moral v svojej šoli vse to učiti, tako je ne smem »ljudska šola«, nego »telovadnica« imenovati. Kar ljudski šoli ugaja, so nekatere redne, sobne vaje, izleti v božjo naravo in primerne telovadske igre. Vse drugo g. poročevalcu pustimo. Celó sisteme hoče imeti! Bog, pustite mi vse sisteme, vse abstraktno v ljudskej šoli! »Nonsens« se mi je dozdeval stavek: »Die Bauernburschen sind steif« (kmečki fantje so okorni, togi). Pač res vsled prenapetosti telesnih močí iz mladih let in mnogournega, težkega vsakdanjega dela; a njih kite in mišice so čile in — primerimo vztrajnost kmečkih fantov n. pr. v vojski z ono najbolj izvežbanega telovadca — mestjana! In vprašajmo, kako je zdanji 20—30 letni mladenič kot 8—12 let stari deček znal čez plotove in grme skakati, na drevje plezati, kozolce prebračati itd.. — Ali mislite, da bode vaša telovadba, kakor Pasteurovo cepljenje steklino, togost kasnejih let zabranila?

IX. Samostalni predlogi, kateri so bili najmanj 2 dneva pred skupščino stalnemu odboru oddani. Prav živahna, a reči moramo, prav stvarna debata vnela se je zastran predloga učitelja V. Predlog ni bil v ožjem pomenu »predlog«, nego na podlogi lokalnih skušenj do c. kr. šolskih oblastnij napravljena prošnja, katera se je blizo tako-le glasila: »Učiteljski zbor izreče prošnjo: Slavne c. kr. šolske oblastnije — c. kr. okr. šol. svèt in c. kr. šol. nadzornístvo — naj bi na njim najprimernejši dozdevajoči se način vplivale na to, da bi stariši svojih otrok, kateri mej šolskim letom 12. starostno leto dosežejo, pred koncem šolskega leta vsakdanji šoli ne odtegovali«. — Več o tem, morda, kasneje.

Drugi predlog stavil je g. Št. Tomšič, nadučitelj v Stari Loki, kateri se je nameuil sè sodelovanjem tovarišev po vzgledu učiteljev Krškega, Novomeškega itd. okraja sestaviti »opis Kočevskega okrajnega glavarstva«. Stavil je namreč prošnjo, naj bi okrajna učiteljska knjižnica to delo založila. A tù smo zadeli v seršenovo gnjezdo! Nemški učitelji so močno nasprotovali, češ, potem bodo tudi oni za njih nameravano delo: »Das Herzogthum Gottschee« (nekdo vpraša: »Wo hängt es?« — na kar se gosp. govornik popravi: »Das gewesene Herzogthum«) prosili od knjižnice podpore. Ker morda v tej razpravi še kdo drugi kaj omeniti utegne, meni pa se mudi, da skrženo poročilo končam, omenjam le še, da se je omenjeni predlog gledé »opisa« konečno z večino 2 ali 3 glasov vzprejel.

Ob 12 $\frac{1}{2}$ uri sklenil je č. g. predsednik skupščino s primernim ogovorom, zahvaljevaje se bl. g. okr. glavarju za potrpežljivo navzočnost in učiteljstvu za pozorno razmotrivanje pogovorjenih predmetov, končaje s pozivom v patrijotične »slava- in hoch-klice« Nj. Veličanstvu, občeljubljenemu presvitlemu cesarju, kar se navdušeno trikratno zgodi. Skupščino končá odpev slovenske cesarske pesmi. Slučajno v podrobnostih. *)

V. F. Bedlivy.

Iz Krškega. Vabilo k občnemu zboru »Pedagogiškega društva« za učitelje in šolske prijatelje v Krškem v 2. dan avgusta t. l. popoldne ob 2 $\frac{1}{2}$ uri na vrtu g. Janeža. Spored: 1. Poročilo o delovanju začasnega odbora. 2. Razgovor o izdavanji »Pedagogičnega letnika«. 3. Razgovor o izboljšanju materialnega stanja učiteljstva. 4. Volitev v društveno vodstvo. 5. Posamezni nasveti. — K obilni udeležbi uljudno vabi učitelje in šolske prijatelje **odbor.**

Iz Mirne na Dolenjskem. (Zahvala.) Tukajšnji župnik gosp. Fr. Jarc blagovolil je podariti našej šoli več knjig raznega obsega. Za ta velikodušni dar se v imenu šolske mladine in vse šolske občine pristrčno zahvaljujemo. — V 7. dan preteč. m. umrl je v Šmartinem poleg Gorenjega Grada na Štorskem po dolgej in mučnej bolezni gospod Ivan Zupanec, učitelj v pokoji. Umrli je služboval več let na Kranjskem in sicer: v Kranjski Gori, v Šmarjeti in nazadnje v Šent-Rupertu na Dolenjskem. Leta 1875. je dobil službo pri Novištifti na Štorskem, in od tam je sel v Šmartino v pokoj, kjer je še cerkvenikovo in orglarsko službo oskrboval. Pri pogrebu bilo je devet učiteljev in mnogo zbranega občinstva. Vse je bilo do solz ganjeno, ko so mu zapeli pred hišo: »Blagor mu, ki se spočije« in na grobu še drugo žalostinko. Rajni zapustil je vdovo s šesterimi otroci. Bodi mu zemljica lahka!

Davorin Grčar,
nadučitelj.

Iz Idrije. † V 19. dan preteč. m. je tu umrla gospá Marija Wardo, roj. Krašner prva bivša učiteljica in voditeljica dekliške mestne šole pri sv. Jakobu v Ljubljani.

Iz Postojine, v sv. Jakoba dan. — Z radostnim srcem poročam prijateljem slovenskega šolstva, da smo tu ustanovili »podružnico sv. Cirila in Metoda«. Vse zasluge za ustanovitev tega tolikanj potrebnega društva pridobil si je naš katehet, visokočastiti gosp. Ivan Zl. Lavrenčič, kateri je hodil od hiše do hiše, od rodoljuba do rodoljuba ter nabiral društvenikov, katerih je do sedaj užé 63, mej njimi 19 ustanovnikov in 44 letnikov in kar je v posebno čast našemu društvu pridružilo se je k nam tudi 15 najbolj spoštovanih slovenskih gospej in gospodičin. Slava jim!

V nedeljo, v 18. dan julija, bil je prvi občni zbor nove podružnice, pri katerem je predsedoval zgoraj omenjeni gospod. S krepkim glasom, z v srce segajočo besedo pozdravi vse navzoče, razlaga namen, korist in potrebo tega društva z tako gorkimi besedami, da je marsikomu solza ljubezni za zatirane nam brate zaigrala v očeh. Ko nam gosp. katehet prebere pravila novega društva, se je volil začasni odbor. Predsednikom bil je voljen naš nadžupan, blagorodni gospod Miroslav Vičič, njegovim namestnikom pa gosp. katehet Lavrenčič; tajnikom bil je zbran gospod Dr. Jakob Šegulja, njegovim namestnikom gospod Fran Pader; blagajnik postal je gosp. učitelj Jakob Dimnik in njegov namestnik pa znani rodoljub in veleposestnik gospod Josip Lavrenčič. — Sklenilo se je potem takoj visoki c. kr. vladi pravila v potrjenje predložiti in potem smo se z radostnim srcem razšli, želeč novi podružnici sreče in blagoslova z nebes.

— mn —

Iz Gorenjega Logatca. (Zahvala.) Velepošтовani gospod dr. Ivan Tavčar, odvetnik v Ljubljani, podaril je tukajšnji šoli 10 glđ. za šolarsko knjižnico. Blagemu dobrotniku se tedaj v svojem in v imenu šolske mladine za to blagosrčno darilo najtoplejše zahvaljuje

J. Kernc,
šolski voditelj.

Iz Kranjskega okraja na Gorenjskem. Uradno letno zborovanje Loško-Tržiško-Kranjskega učiteljstva je bilo v 10. dan preteč. m. Zborovanje je sè svojo navzočnostjo počastil g. c. k. okr. glavar Merk. Po nadzornikovem pozdravu navzočih izvoljena sta bila zapisnikarjem gg. Kuhar iz Loke in Rant s Trate. Gosp. predsednik naznanja premene učiteljskega osobja to leto, ter se spominja umrlega g. Makso Štrojana. Ko še naznani, da se bo dvorazrednica v Cerkljah razširila v trirazrednico, preide na opazke, katere je nabral pri nadzorovanji to šolsko leto. Poudarjal je: Praktični smoter šolskemu pouku je, kolikor moč, mladino napeljavati, da more kedaj pošteno živeti, t. j. da se v vsakem slučaju dostojno véde ter da si more v šoli priučene znanosti v vsakdanjem življenji izkoristiti. Pouk in vzgoja pa naj se ne ozirata le na razum, temuč posebno tudi na blažje srčne čute. Da se more obojestransko otroško bitje somerno razvijati, treba je pouka in vzgleda. Same prazne besede le poredkoma kaj izdajo, največkrat pa celó nič. Učitelju je torej dolžnost, da sè svojim vzgledom vedno in povsod otroke vzpodbuja k moralicnemu in prikupljivemu vedenju. Samo tedaj, ako se učitelj sam strogo ravna po besedah, katere učenecem priporoča, samo tedaj doseže zaželjeni uspeh. Pouk naj bo, kolikor moč, mikaven. Disciplina mora pouk stalno podpirati. Otroci samo takrat pouku z interesom sledé, ako učitelj v šoli

mir in red vzdržuje. Mirno in dostojno, a vendar živo naj se učitelj véde v šoli. Vprašanja mora učitelj postaviti splošno, ker s tem se pazljivost jako pouspešuje. Učitelj naj se temu tako privadi, da še drugače ne vpraša, kakor splošno. Učna tvarina se po nekod ne prebavi vsa, kakor je predpisana. Učitelj se na zanikarneže ne sme preveč ozirati, ker bi potem pridni in redni učenci izgubili veselje do učenja in šole.

Slovnica se ne sme le teoretično, temuč praktično poučevati s tem, da se vadi pri berilnih vajah. Računstvo se mora vaditi pismeno in ustno. Dobro je, da se naloge najprvo izdelajo ustno, potem pa pismeno. Ustne naloge pa ne smejo biti preveč zavite. Domače naloge se morajo vselej pregledati in popravljati. Zadostuje pa, da se napake samo podčrtajo ter da se pozneje pové, kaj je napačnega. Podčrtane napake morajo otroci vselej popraviti. Ako učitelj ne zahteva, da bi se naloge popravljale, je bolje, da jih ne nalaga. Pri branji se mora zahtevati, da se besede glasno in razločno izgovarjajo. Kakor slovnica tako naj se tudi realije opirajo na berilne vaje, vendar pa se mora tū marsikaj dostaviti. Spisne vaje se morajo čedno izdelovati. Uradne knjige naj se spisujejo redno. V tednik naj se vsak teden proti zapisuje in to tako, da se ali v začetku, ali pa konec tedna zaznamova vsa učna tvarina, ki se je v tednu obravnavala. Nikakor pa se ne sme opuščati, da bi se v tednik ne vpisovalo kar po 14 dni ali še dalje. Po g. nadzornikovem poročilu, nastopi g. J. Ažman ter govori o računstvu v prvem letu. Razgovarjalo se je o točki, da se pri računstvu ne sme prenahtiti. — Potem je g. M. Kos slovnico razpravljaj o rabi **l** in **v**. Ker bo g. Kos svojo spretno razpravo brž ko ne prilično objavil, zdaj le oménjamo, da je v tej razpravi dokazoval iz národne govorice ter iz nauk raznih jezikoslovcev, da čisti **l** (imenovan srednjeevropski »l«), ki ga učiteljstvo ljudsko in srednješolsko rado izgovarja na konci besed v sredi pred soglasnikom in pred obrazili: **ec, en, ik, nica**, — ni svojstvo slovenščine, temuč golo spakovanje. Slovenski čisti **l** ni namestnik staremu »l«. Kjer se torej na mestu: **u, v, o. w** ali »l«, čuje srednjeevropski »l«, se ni po domačem glasoslovnem pravilu izpremenil v **l**, marveč je temu pripomogel prevelik vpliv nemščine in laščine. — 5. točka: Poročilo knjižničnega odseka, bila je bolj kratka. V okrajni učiteljski knjižnici je bilo pretečeno leto 445 zvezkov in se je še 15 novih prikupilo, tako da broji zdaj učiteljska knjižnica 460 zvezkov. V knjižničnem odboru so ostali na splošno željo dozdanji odborniki.

V stalni odbor pa so bili po nasvetu g. Stanonika izvoljeni (p. n.): Wolf, Likozar in Okorn. Dalj časa smo se mudili pri volitvi zastopnika učiteljev v c. kr. okr. šolski svét. Večino (19 glasov od 34ih) dobil je gosp. Traven, na kar se zahvali za skazano mu zaupanje ter obljubi, da bode vedno po moči skrbel za koristi učiteljstva. Slednjič se gosp. nadzornik zahvali za marljivo udeležbo ter zakliče 3kratni »živio« presvetlemu cesarju, kar zborujoči soglasno odzdravljajo. Po zborovanji bil je vkupni obed, kjer sta zbrane učitelje počastila gg. c. kr. okr. glavar in okrajni nadzornik. Razume se, da se je spodobno napivalo in prepevalo kakor na vsaki taki veselici; le prezkodaj je prišel čas, da smo se ločili. — an —

Iz Ljubljane. V tečaj za uk v risanju pri državni obrtni šoli v Gradci pozvali so se učitelji iz Kranjskega, Štajerskega in Koroškega. V ta namen je ministerstvo dalo 280 gld., kateri so se odmenili štajerskim učiteljem. Za podporo kranjskih učiteljev je dal kranjski deželni odbor 200 gld., hranilnica 100 gld. in kranjska obrtna in kupcijska zbornica 50 gld. V ta tečaj je došlo 13 učiteljev in sicer: 8 Štajercev (3 iz Maribora, 2 iz Celja, 1 iz Ptuja) in 5 Kranjcev: gg. Srečko Stegnar, učitelj v c. kr. kaznilnici in dež. poslanec v Ljubljani; Janez Krulec, učitelj na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Val. Burnik, nadučitelj in voditelj deške ljudske šole v Kameniku; Avg. Stefančič, učitelj v Kameniku in Ivan Lapajne, ravnatelj meščanski šoli in c. kr. okrajni šolski nadzornik v Krškem. Koroškega učitelja ni nobenega. Ta tečaj bode trajal od 18. jul. do 28. avg. t. l. Uči se po 8 ur na dan. Predava se o geometriji in geometričnem risanju (prostoročnem, elementnem, perspektivnem, projekcijskem risanju), o stavbinskem risanju (stebri in njih redi in deli) i. t. d.

— Nj. Vel. presv. cesar je trgu v Kropi na Gorenjskem za zidanje šolske hiše dal podpore 300 gld. iz zasebne blagajnice.

— V Ljubljanskem izobraževališči za učitelje je bilo letos v štirih tečajih 63 pripravnikov in v tem za učiteljice v dveh tečajih 62 gojenk. V vadnici je bilo v štirih razredih 129 učencev in 124 učenk. Zrelostno preizkušnjo jih je dostalo 11 pripravnikov, jeden je odložen za eno leto, jeden za dva meseca, a jeden je zaradi bolezni izostal.

— Šolnina za hojo v državne srednje šole (v gimnazije in realke) po ukazu sl. ministerstva za bogočastje in uk znaša za vsako poluletje: za Dunaj po 25 gld., za druga mesta z več kot 25.000 prebivalci po 20 gld., za vse druge kraje pa po 15 gld. Ubogim staršem pridnih učencev sme se polovica ali celó vsa šolnina odpustiti.

— Enkvêta v naučnem ministerstvu za popravo izobraževališč za učitelje se je posvetovala od 11. do 14. dné jul. t. l. Posvetovanja so se udeleževali iz učn. ministerstva gg.: Al. vit. pl. Hermann, Jurij vit. pl. Ullrich, dr. Edv. Rittner, dr. Erich Wolf — in strokovnjaki iz posameznih kronovin gg.: Edv. Scholz in dr. Spängler (iz Spodnje Avstrije), dr. Fr. Kretschmayer (iz Zgornje Avstrije), Jan. Rožek (iz Štajerske), dr. Jos. Gobauc (iz Koroškega), Ant. Klodič, vit. pl. Sabladolski (iz Primorskega), dr. Al. Novak (iz Marskega) in Gust. vit. pl. Zeynek (iz Šlezije) in ravnatelj c. kr. učiteljišče gg.: dr. Karol Schöber (z Dunaja), Jos. Durig (iz Inomesta), dr. Fr. Blanda (iz Prage), Vim. Jablonski (iz Krakovega) in profesor verouka na izobraževališči za učiteljice na Dunaji, Jan. Menda.

— »Šulvereinska« šola v Ljubljani razširila se bode prih. šolsko leto v trirazrednico. Mestni nemški ljudski šoli (deska in dekliška) pa ostaneti enorazrednici. Za mestno slovensko otročje zabavišče najelo pa se bode stanovanje v hiši »Matice Slovenske« na Bregu.

— Kratice za miriameter in za $\square$ miriameter se po ukazu ministra za bogočastje in uk 16. maja 1886. l., št. 7322 zdaj rabijo

za miriameter μm ,
za $\square$ miriameter μm^2 .

— Občna učiteljska skupščina v Zlatem Pragi bode v 9., 10., 11. in 12. dan t. m. Ravnateljstvo državnih železnic (iz Beča v Prag) dovolilo je, da se k temu zboru more voziti za pol cene. Vsak udeležnik pa se mora sam oglasiti s prošnjo pri žel. ravnateljstvu. Vzpored tej skupščini je: 9. avgusta ob 8. uri maša v cerkvi sv. Vojtjeha, ob 9. uri skupščina na Žofinu; popoldne vrtni koncert na Žofinu; 10. avgusta dopoldne skupščina, popoldne ogled izložbe, banket in svečana predstava v kazalištu. 11. in 12. avgusta izleti in ogledi znamenitosti v Pragi in v okolici. Sliši se, da se bode tega zbora udeleževalo mnogo učiteljev iz slovanskih krajev.

Razpisi učiteljskih služeb.*)

Na Kranjskem. V Litijem šolskem okraji (z začetkom š. l. 1886/7.) a) na enorazrednici v Šent-Lampertu s 400 gld. letne plače in s stanovanjem; b) na enorazrednici v Dolu (Mariathal), s 400 gld. letne plače in s stanovanjem in c) III. učit. služba na trirazrednici v Zagorji s 400 gld. in s stanovanjem. Prošnje vzprejema c. kr. okrajni šolski svet v Litiji do 15. avg. t. l.

*) Naznanila o razpisu učiteljskih služeb vzprejemajo se (enkrat natisnjena) brezplačno. *Založništvo „Učit. Tov.“*

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gospdč. Pavla pl. Rencenberg, učiteljica v Postojini, je imenovana učiteljicam za ženska ročna dela in gospdč. Vilhelmina Franko, učiteljica pri društvu »Sokolu« v Gorici, pa zač. otročjim vrtnaricam na c. kr. izobraževališči za učiteljice v Ljubljani.

Listnica uredništva in založništva. Vsem vrlim gg. dopisovalcem: Prisrčna hvala! O „šolski letini“ pozneje dalje. G. A. L. v R.: Vaš spretni, obširni dopis smo vzprejeli pozneje od tega, ki ga „Tov.“ danes prinaša. Porabili pa ga bomo o primerni priliki. — „Slovanski čitalnici“ v G.: Vzprejeli 1 gld. 50 kr. za 1885. l. in vpisali za vse leto.

Naznanilo. „Učit. Tov.“ 1883. in 1884. l. bi rad dobil in kupil

Ferdo Lavrenček,
učitelj v Brežicah (Rann) na Štajerskem.